

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
(УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ДОСВІД)**

У статті розкриваються концептуальні засади модернізації дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти на підставі аналізу освітньої діяльності та наукових досліджень Університету менеджменту освіти НАПН України.

Ключові слова: дистанційне навчання, модернізація освітньої діяльності, вищі навчальні заклади післядипломної педагогічної освіти, нормативний модуль.

В статье раскрываются концептуальные основы модернизации дистанционного обучения в системе последипломного педагогического образования на основании анализа образовательной деятельности и научных исследований Университета менеджмента образования НАПН Украины.

Ключевые слова: дистанционное обучение, модернизация образовательной деятельности, высшие учебные заведения последипломного педагогического образования, нормативный модуль.

In this article describes the conceptual basis of modernization of distance learning in post-graduate pedagogical education based on the analysis of educational activities and scientific researches of University of Education al Management NAPS of Ukraine.

Key words: distance education, modernization of educational activities, universities for postgraduate pedagogical education, normative module.

Постановка проблеми. Демократичні та гуманістичні трансформації сучасної освіти, інтеграція освіти України в європейський освітній простір вимагають обґрунтування актуальності і доцільності обраного курсу, ознайомлення з особливостями процесу та очікуваними результатами широкої педагогічної громадськості.

За сучасних умов розвитку інформаційного суспільства, змін характеристик і параметрів середовища життєдіяльності людини постає об'єктивна потреба у забезпеченні всебічного розвитку особистості, підготовці кваліфікованих кадрів із високим рівнем професійної компетентності та загальної культури, яка може бути задоволена лише на основі нової освітньої парадигми – забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх, хто має бажання і потребу навчатися впродовж життя та має для цього можливості.

Постає питання про створення концептуальної моделі нової освіти, яку називають відкритою. Основні системоутворюючі принципи відкритої освіти відповідають сучасним потребам людини, об'єктивним процесам розвитку, завданням і можливостям суспільства, процесам інтеграції, демократизації та інформатизації освіти, а також враховують поточні можливості і перспективні завдання системи освіти.

Серед найсучасніших освітніх технологій, що активно розвиваються і поширюються, особливе місце займають дистанційні технології навчання, які підтримують і забезпечують реалізацію відкритого освітнього процесу в навчальному середовищі, в якому він здійснюється.

Аналіз стану підготовки кадрів для системи післядипломної педагогічної освіти (далі – ППО) в Україні за системним, функціональним, особистісно орієнтованим, ціннісним, компетентнісним підходами виявив характеристики, які є співмірними з європейськими параметрами і світовим досвідом. Розгляд післядипломної педагогічної освіти як системного утворення передусім свідчить про те, що сучасні тенденції розвитку національної педагогічної освіти виявляють себе як рух у напрямі світового освітнього простору, який є частиною системи глобалізації. Яскравим прикладом є положення Болонської декларації. Уже перші кроки їх реалізації у вищих педагогічних закладах України засвідчили, що без належного наукового та науково-педагогічного кадрового забезпечення неможливо модернізувати систему педагогічної освіти. Першорядними тут є педагогічні університети та вищі навчальні заклади ППО, які забезпечують підготовку фахівців із усього спектра сучасних напрямів і спеціальностей педагогічної науки.

У цьому контексті національна модель безперервної системи ППО керівних і науково-педагогічних кадрів повинна стати високоефективною складовою педагогічної освіти України, яка забезпечить якісну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації кадрів, спроможних здійснювати інновації у навчально-виховному процесі, бути носіями розвиненої світоглядної культури, полікультурної свідомості та творчого стилю мислення.

Щодо функціонального підходу, то він розглядає проблеми діяльності системи ППО за аспектом характеристики професійних функцій керівника та науково-педагогічного працівника. При цьому необхідність формування національної моделі безперервної післядипломної педагогічної освіти визначається, насамперед, її модернізацією, у процесі якої актуалізуються такі професійні функції основних суб'єктів системи ППО, як прогнозування, проектування, організація змістовної і процесуальної сторін навчально-виховного процесу. Усе це має посилити комунікативні функції суб'єктів навчання, пов'язаних з управлінською, економічною, правовою, соціальною та культурно-просвітницькою діяльністю, сформуванню потребу у здійсненні самостійної науково-дослідницької роботи на тлі загального зростання рівня їхньої професійної мотивації.

Особистісно орієнтований підхід наголошує на актуальності закладення в основу національної моделі безперервної післядипломної педагогічної освіти саме ідеї безперервної освіти, яка забезпечує постійне творче оновлення

особистості керівника та науково-педагогічного працівника, його розвиток і вдосконалення упродовж усього життя. Саме в межах цього підходу акцентуються здобутки акмеологічного напрямку досліджень. У системі ППО кожній творчій особистості створюються умови для подолання перешкод на дослідницькій та педагогічній ниві, надається простір для розширення їхніх кар'єрних можливостей.

Компетентнісний підхід аналізу національної моделі безперервної післядипломної педагогічної освіти акцентує увагу на вкрай важливому й сучасному розумінні діяльності керівних і науково-педагогічних кадрів на основі професійно-компетентнісних засад. Такі працівники у системі ППО спроможні самостійно і творчо вирішувати професійні завдання галузі, усвідомлювати особисту та суспільну вагу управлінської та педагогічної діяльності, нести відповідальність за її результати, сприяти соціальній стабільності та розвитку суспільства, забезпечуючи високий рівень освіти, визначати якість підготовки педагогічних кадрів для всіх сфер функціонування суспільства та держави. Їхня діяльність спрямована також на набуття додаткових компетентностей, у тому числі й дослідницьких, що дає змогу успішно діяти у проектах різного масштабу, у тому числі й міжнародного. Аналіз проблем розвитку системи післядипломної педагогічної освіти за означеними підходами виокремлює низку перспективних напрямів діяльності.

На сучасному етапі система ППО є системою соціального типу, організаційно-педагогічною, головна мета якої – створення оптимальних умов виконання замовлення суспільства на рівень і якість (професіоналізм, компетентність, культура, здібності і т.д.), підготовка висококваліфікованих керівників освіти, реалізація ідей і підходів концепції «навчання протягом усього життя». Саме в системі ППО стає можливим оперативно і якісно донести учасникам навчального процесу інформацію про необхідність реалізації стратегічного курсу на модернізацію національної освіти у контексті євроінтеграції з неухильним дотриманням принципів збереження цілісності системи освіти, поетапності запровадження освітніх інновацій та врахування особливостей, пов'язаних з її національною самобутністю.

Дана система функціонує стійко, володіє визначеним науковим, кадровим, організаційним потенціалом, здатна до сприйняття інноваційних підходів та модернізації освітньої діяльності. Найбільш масштабна інновація сучасного періоду розвитку системи – це перехід до очно-дистанційної форми підвищення кваліфікації слухачів.

Дистанційне навчання (далі – ДН) як прогресивна педагогічна технологія активно застосовується в післядипломній педагогічній освіті для підвищення кваліфікації керівних і педагогічних працівників та їх освітньо-кваліфікаційного рівня за магістерськими програмами, в тому числі для підготовки керівників навчальних закладів та їх резерву. У таких варіантах, як показує досвід Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України (далі – Університет) та обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти (далі – ОППО), ДН застосовується в оптимальному поєднанні з очним навчанням слухачів.

Теоретичною основою даного дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних науковців, присвячені вивченню проблем: суті та структури педагогічної діяльності (І.А.Зязюн, Н.В.Кузьміна, І.П.Підласий, В.О.Онищук, В.О.Сластьонін); теорії і практики дистанційного навчання (Є.С.Полат, М.Ю.Бухаркіна, М.В.Моїсеєва, В.Г.Домрачев, С.О.Щенников); освіти та інформаційного суспільства (Тиффин Джон, Раджасингам Лалита, Таскотт Дон, Карл Поппер, Фуллан Майкл); педагогічним та методичним основам застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні (Г.Бешмен, Є.Ф.Вінниченко, Ю.В.Горошко, Ю.О.Дорошенко, М.І.Жалдак, Т.Г.Крамаренко, В.М.Кухаренко, В.В.Лапінський, В.М.Мадзігон, Дж. Маршал, С.А.Раков, К.Ховланд), науковому забезпеченню дистанційної професійної освіти, організаційно-педагогічні основи дистанційного навчання, проблеми і напрями дослідження цієї галузі (В.Ю.Биков, В.О.Гравіт, Л.О.Лещенко, М.І.Михальченко, В.В.Олійник, О.М.Самойленко, С.М.Сисоєва, П.М.Таланчук); післядипломна педагогічна освіта в Україні і за кордоном (Л.І.Даниленко, В.В.Олійник, О.Б. Проценко, Л.П.Пуховська, С.І.Синенко, М.І.Романенко).

Аналіз стану наукового опрацювання проблеми дистанційного навчання в Україні та за кордоном і досвіду впровадження його в систему підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти показав, що поряд із певними досягненнями ця педагогічна проблема потребує подальшого дослідження, оскільки існуюче технічне, методичне і дидактичне забезпечення дистанційного підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти не має комплексного характеру і за низкою показників не відповідає вимогам технологій ДН.

Мета статті – на прикладі освітньої діяльності та наукових досліджень Інституту відкритої освіти Університету менеджменту освіти НАПН України розкрити концептуальні засади модернізації дистанційного навчання в системі післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний економічний стан України, ситуація на ринку праці обумовлюють усезростаючу значущість післядипломної освіти. Згідно із законодавством України, післядипломна освіта створює умови для неперервності та послідовності освіти громадян, підвищення кваліфікації або здобуття нової спеціальності. Основними завданнями післядипломної освіти на сучасному етапі є: забезпечення її реальної неперервності, відкритості (доступності), розмаїття освітніх послуг високої якості.

Протягом десятиріч післядипломна освіта формувалася як система закритого типу, самодостатня, основними функціями якої були обслуговування та супровід рішень центру.

Місія ППО сьогодні полягає в забезпеченні нової якості педагогічних і керівних кадрів освіти, здатних ефективно здійснювати професійну діяльність у ситуації нестабільності, невизначеності й постійних змін, шляхом створення умов їх неперервного особистісного й професійного розвитку впродовж усього

життя та удосконалення (інноваційні перетворення) всіх елементів системи ППО, а також освітньої галузі загалом, відповідно до умов [1].

У нині діючій системі ППО центром науково-методичної, навчальної та науково-дослідницької роботи з підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів є Університет менеджменту освіти НАПН України. Разом із діючою мережею обласних інститутів ППО його можна розглядати як систему розподільного типу. У такій системі стратегія, а інколи й тактика розвитку, в першу чергу, визначається її центром. Перше десятиріччя третього тисячоліття відзначилося поетапним становленням та розвитком ППО, що базувалося на широкому запровадженні інформаційно-комунікаційних технологій, проведенні науковцями УМО НАПН України низки досліджень з таких актуальних тем, як:

- «Зміст і організація дистанційної післядипломної педагогічної освіти» (2000 – 2002 рр.);
- «Теорія і методика підготовки управлінського та викладацького персоналу в системі дистанційної післядипломної освіти» (2003 – 2005 рр.);
- «Науково-методичні засади підвищення кваліфікації керівних кадрів ПТНЗ у системі дистанційного навчання» (2006 – 2008 рр.);
- «Організація кредитно-модульного навчання за дистанційною формою підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти» (2009 – 2011 рр.) [2].

Внаслідок реалізації цієї стратегії науково обґрунтовано доцільність і можливість переходу підвищення кваліфікації на дистанційне навчання; безпосередньо розроблено, апробовано та рекомендовано до запровадження очно-дистанційну форму навчання, яка органічно поєднує переваги очного й дистанційного навчання та забезпечує мінімальний відрив слухачів від професійної діяльності. Зазначимо, що головним підрозділом в Університеті з питань дистанційного навчання є кафедра дистанційної освіти (далі – кафедра ДО) – провідний науковий, науково-методичний центр із проблем дистанційного навчання в ППО. На її базі функціонує авторська школа, науковим керівником якої є В.В.Олійник, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, а з 2011 року лабораторія методики та технологій дистанційного навчання. Основними завданнями лабораторії є:

- визначення системного, прикладного і технічного забезпечення, на якому базуватиметься розробка та впровадження дистанційної освіти на кафедрі ДО;
- участь у розробці викладачами кафедри ДО дидактичного та методичного забезпечення електронних навчально-методичних матеріалів, створених за технологіями дистанційного навчання;
- здійснення діяльності педагогічних кадрів у процесі підвищення кваліфікації з використанням технологій дистанційного навчання;
- проведення консультацій для викладачів-тьюторів, кураторів-тьюторів із проблем впровадження дистанційного навчання в післядипломну педагогічну освіту;

- апробація та впровадження технологій дистанційного навчання в процес підвищення кваліфікації педагогічних кадрів;
- забезпечення співпраці у сфері дистанційного навчання з іншими організаціями;
- організація та проведення інтерактивних навчальних занять у режимі вебінарів за участю провідних учених, аспірантів і авторів-розробників електронних навчальних курсів [5].

За ініціативою кафедри укладені договори про творчу співпрацю в сфері ДН між Університетом менеджменту освіти та 24 інститутами ППО, кафедрою систем відкритої освіти Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського, Інститутом телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАПН України тощо, кафедрою енергетики аграрного виробництва факультету механізації сільського господарства Миколаївського державного аграрного університету, проблемною лабораторією дистанційного навчання Національного технічного університету «Харківська політехніка». Згідно з концепцією розвитку наукової діяльності кафедри ДО, її співробітники проводять наукові дослідження за темою «Теоретико-методологічні основи впровадження ДН у систему підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти» [1].

Науковцями кафедри досліджено стан упровадження ДН в систему ППО, створення навчальної, наукової, науково-методичної бази ДН. Основні результати роботи ВНЗ ППО з питань упровадження ДН в підвищення кваліфікації педагогічних кадрів на кінець 2012 р. показують, що всі 26 навчальних закладів мають:

- власні web-сайти;
- штатні структури дистанційного навчання (центри, лабораторії тощо);
- курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників із використання технологій ДН.

Досвід досліджень науковцями Університету свідчить про те, що запровадження ДН у підвищенні кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти здатне забезпечити високий рівень як післядипломної педагогічної освіти взагалі, так і професійної компетентності слухачів зокрема [3].

Таким чином, у слухачів:

- забезпечується реальна, а не декларована неперервність;
- з'являється можливість у міжкурсовий період задовольняти інтереси та запити тьюторів у змістовій інформації (блоки, модулі на веб-сайтах) та оперативно інформувати їх про нові розробки і передовий фаховий досвід;
- посилюється особиста орієнтація у навчальному процесі за рахунок більшої індивідуалізації традиційного навчання на основі ширшого застосування індивідуальних планів та графіків підвищення кваліфікації, які враховують рівень підготовки слухача;
- активізується процес комп'ютеризації та інформатизації традиційного навчання, підвищується рівень та якість наочності лекцій, семінарів,

практичних занять завдяки введенню в них елементів аудіовізуальних засобів навчання;

- посилюється творча складова традиційного навчання через використання слухачами телекомунікаційних мереж, у тому числі й Інтернету, для пошуку та добору професійної інформації, її аналізу та зіставлення, можливості розміщення на веб-сайтах власних розробок і т. ін.;

- на основі систематизованої ППО посилюються інтернет-зв'язки між навчальними закладами та колишніми слухачами курсів підвищення кваліфікації, забезпечується оперативний зворотний зв'язок, з'являються реальні можливості контролю за роботою аспірантів та здобувачів, надання їм кваліфікованої допомоги;

- за допомогою використання модульних підходів підвищується якість планування та організації навчального процесу, результативність засвоєння слухачами навчального матеріалу;

- з'являється зацікавленість науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів у застосуванні елементів дистанційного навчання та телекомунікаційних мереж у традиційному навчанні.

Демократизм Болонської системи організації навчального процесу дає великі можливості персоніфікованого підходу до трансформації методики навчання. Організаційною формою Болонського процесу є кредитно-модульна система, успішне впровадження якої залежить від обраних методів навчання та інтеграції із сучасними технологіями.

Усі ці зміни сприяють адаптації дистанційного навчання у сучасній освіті, перед якою суспільство ставить нові завдання. Серед технологій дистанційного навчання при підвищенні кваліфікації більшої активності набуває змішане навчання (blended learning), здатне забезпечити високу якість освіти, створення відкритих навчальних ресурсів, які можуть використовувати як викладачі, так і слухачі.

Зазначимо, що структура і зміст дистанційного підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів, які навчаються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу, забезпечують можливість індивідуального підходу до слухачів, залежно від їх початкової підготовки, особистих запитів і вимог кваліфікаційної характеристики.

Така модель (210 год. / 7 кредитів) включає три етапи: I етап – організаційно-настановна сесія, очно, один тиждень (54 год. / 1,8 кред.); II етап – керована самостійна робота слухачів, дистанційно, 5,5 місяців (102 год. / 3,4 кред.) з розрахунку 6 – 8 годин на тиждень; III етап – залікова сесія, очно, один тиждень (54 год. / 1,8 кред.). На сучасному етапі застосування в навчанні очно-дистанційної форми навчання маємо можливість значно удосконалювати структуру та зміст дистанційного етапу підвищення кваліфікації слухачів, забезпечити реальну свободу вибору слухачем змісту самостійної роботи та кращу її керованість.

Зазначимо, що науковцями кафедри дистанційної освіти на 2013 навчальний рік пропонується модернізований навчальний план підвищення кваліфікації, в якому вибіркова частина охоплює весь дистанційний етап

підвищення кваліфікації та містить: виконання випускної роботи та проходження індивідуальної практики (2 кред./60 год.), а також три навчальних модуля загальним обсягом 3 кред./90 год.

Навчальні модулі розподіляються таким чином: один модуль (за вибором УМО (психолого-педагогічні основи підвищення кваліфікації) та два (2 кред./60 год.) за вибором слухача. Слухач здійснює вибір змісту самостійної роботи із п'яти модулів, що пропонує кафедра. При цьому слухач вибирає не обов'язково весь модуль, а може із запропонованої тематики скласти свій персональний набір змістових модулів (тем), але за умови, що бюджет часу самостійної роботи слухача не повинен бути менше 2 кред./60 год.

Провідна кафедра своїм рішенням за кожним одним-двома рекомендованими модулями призначає викладача-консультанта, який спільно з куратором-тьютором навчальної групи здійснює безпосереднє керування самостійною роботою кожного слухача.

Отже, в модернізованому навчальному плані вибіркова частина у кожного слухача своя, чим досягається індивідуалізація його пізнавальної траєкторії [6, с. 15].

Із 2005 р. відбулися суттєві зміни у розвитку інформаційно-комунікаційних технологій: поява соціального сервісу, який отримав назву Веб 2.0, розгортання відкритих навчальних ресурсів та програмного забезпечення. Це, у свою чергу, зумовило якісні зміни у педагогічних підходах і появу терміна «мережна педагогіка» або «педагогіка 2.0». Мережа Інтернет перестає бути каналом, що дозволяє одержати доступ до окремого ресурсу, сьогодні вона сама стає ресурсом. Це дозволяє вирішувати нові педагогічні задачі, реалізовувати навчальну діяльність, яка не мислиться і не реалізується поза мережею.

Викладачами кафедри ДО розпочато педагогічний експеримент щодо використання сучасних електронних засобів навчання, інформаційних ресурсів та впровадження технологій Веб 2.0 (вебінари) як у навчальний процес підвищення кваліфікації слухачів, так і в організацію наукових конференцій та методологічних семінарів. Для системи ППО підготовлений навчальний посібник «Використання вебінарів у післядипломній освіті» (автор – канд.пед.наук, доцент О.М. Самойленко).

Із 2001 року в Університеті розпочато курсову підготовку фахівців з ДН, а саме: організаторів (менеджерів), завідувачів (методистів) центрів (кабінетів, лабораторій) ДН закладів ППО; методистів-організаторів ДН закладів ППО, професійно-технічних навчальних закладів; викладачів-тьюторів ДН закладів ППО; кураторів-тьюторів навчальних груп (методисти) закладів ППО; викладачів-тьюторів ДН ВНЗ I-II р.а.; викладачів-тьюторів ДН ВНЗ III-IV р.а.

На думку вчених, інформаційні та комунікаційні технології – суть засобів реалізації педагогічних задач, задач навчання, виховання, розвитку [4]. Ефективність будь-якого виду навчання на відстані залежить від чотирьох складових: а) ефективної взаємодії викладача і того, хто навчається, незалежно від того, що вони фізично на відстані; б) використаних при цьому педагогічних технологій; в) ефективності розроблених методичних матеріалів та способів їх

доставки; г) ефективності зворотного зв'язку. Тобто ефективність ДН залежить від якості використаних навчальних матеріалів та майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Тому педагогічна, змістова організації ДН (як на етапі проектування курсової підготовки, так і в процесі її використання) є пріоритетною.

Звідси важливість концептуальних педагогічних положень, на підставі яких будується весь навчальний процес за дистанційною формою. Коротко їх можна викласти наступним чином:

1. У центрі процесу навчання знаходиться самостійна пізнавальна діяльність того, хто навчається (учіння, а не викладання).

2. Уміння того, хто навчається, самостійно отримувати знання, використовуючи різні джерела інформації, різні способи пізнавальної діяльності, вміння працювати з інформацією, маючи можливість працювати з інформацією у зручний час.

3. Активна пізнавальна діяльність того, хто навчається, яка не обмежує отримання знань, але передбачає їх застосування для вирішення різноманітних проблем навколишньої дійсності.

4. Використання новітніх педагогічних технологій, адекватних специфіці дистанційної форми навчання, – навчання у співробітництві, метод проектів, дослідницькі, проблемні методи.

5. Активна взаємодія як з викладачем - координатором дистанційного навчального процесу, так і з іншими партнерами, співпраця різного роду пізнавальної та творчої діяльності. Таким чином вирішується проблема соціалізації особистості.

6. Система контролю повинна мати систематичний характер і будуватися на основі оперативного зворотного зв'язку (оперативне звернення до викладача або консультанта у зручний час для того, хто навчається).

Для слухачів та викладачів Університету професорсько-викладацьким складом кафедри дистанційної освіти розроблено робочу програму та методику проведення занять нормативного модуля «Відкрита освіта та дистанційне навчання» [3]. Саме в системі ППО стає можливим оперативно і якісно роз'яснити різним категоріям керівних і педагогічних працівників необхідність реалізації стратегічного курсу на модернізацію Національної освіти у контексті євроінтеграції з неухильним дотриманням принципів збереження цілісності системи освіти, поетапності запровадження освітніх інновацій та врахування особливостей, пов'язаних з її національною самобутністю. Цим логічно обґрунтовано, що в Інституті відкритої освіти Університету до навчальних планів підвищення кваліфікації усіх категорій керівних і педагогічних кадрів із 2009 року включено нормативний модуль «Відкрита освіта та дистанційне навчання», до якого входять три змістових модуля (далі ЗМ): ЗМ 1 «Відкрита освіта», ЗМ 2. «Дистанційне навчання», ЗМ 3 «Модернізація освітньої діяльності навчального закладу».

Мета даного модуля – ознайомлення слухачів із цілями, завданнями, принципами, документами щодо входження системи освіти України до

європейського освітнього простору на умовах партнерства з урахуванням національних особливостей.

Вивчення слухачами курсів підвищення кваліфікації Інституту відкритої освіти змісту нормативного модуля «Відкрита освіта та дистанційне навчання» сприяє:

- формуванню позитивного відношення до ідей, процесів та дій з інтеграції системи освіти України в європейський освітній простір;
- зацікавленості у засвоєнні методик використання у навчанні сучасних педагогічних технологій європейської якості;
- активному інтересу до можливостей дистанційного навчання, практики використання його технологій тощо.

Характер навчальних цілей модуля обумовлює необхідність постійної корекції змісту у відповідності з динамікою змін ситуації та його адаптації до конкретних слухачів, а також потребує якісного методичного забезпечення.

З метою консультаційної допомоги для кураторів-тьюторів навчальних груп Університету створено відкрите навчальне середовище «Навчально-методичне забезпечення організації підвищення кваліфікації в УМО» (dn.umoapn.net.ua/umo/p10). На 2012 рік в Університеті діє 70 віртуальних навчальних середовищ (далі ВНС), з них у 50-ти ВНС на дистанційному етапі навчаються 108 груп слухачі курсів підвищення кваліфікації.

Цим логічно обґрунтовано, що вже третій рік поспіль до плану роботи Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України включено організацію та проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика дистанційного навчання в післядипломній освіті». Основними напрямками програми конференції є:

- дистанційна освіта в Україні: стан і перспективи;
- теоретичні орієнтири дистанційного навчання;
- актуальні проблеми дистанційного навчання;
- становлення і розвиток дистанційного навчання в післядипломній освіті.

Учасники III Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика дистанційного навчання в післядипломній освіті» (м. Київ, 18 жовтня 2012 р., УМО НАПН України), як усе міжнародне освітнє співтовариство, вирішували актуальні питання: чи відповідає дистанційне навчання, що інтенсивно розвивається на державному (регіональному) рівні, глобальним викликам XXI століття, чи можна практику дистанційного навчання, яка склалася сьогодні в Україні, назвати системою дистанційної освіти, який стан розвитку дистанційного навчання в системі освіти взагалі, післядипломної педагогічної зокрема. Ці та багато інших нагальних питань для освіти розглядаються у збірнику тез доповідей ученими та спеціалістами-практиками з різних регіонів України, Росії, Сполучених Штатів Америки [6].

Усі учасники конференції дотримуються єдиної думки, що глобальне впровадження комп'ютерних технологій в усі сфери діяльності, формування нових комунікацій і високоавтоматизованого інформаційного середовища стали не тільки першим кроком до формування інформаційного суспільства, а й

початком модернізації освіти. Автори тез доповідей відзначають, що освітяни всього світу стоять на порозі глобальної революції у викладанні та навчанні. Вони створюють багаті колекції навчальних матеріалів в Інтернеті, відкриті та безплатні для кожного користувача. Освітяни творять світ, у якому кожна людина планети не лише має доступ до знання всього людства, а й може зробити власний внесок у нього. Окрім того, вони сіють зерно нової педагогіки – разом з учнями, студентами, слухачами формують знання, поглиблюючи власні компетенції і розуміння. Учасники конференції відзначили, що, на превеликий жаль, більшість урядів і закладів освіти або ще не знають, або не розуміють переваг відкритої освіти. Відмінності в ліцензуванні відкритих ресурсів призводять до непорозумінь та їхньої несумісності. І, звісно, більшість населення світу все ще не має доступу до комп'ютерів та мереж, без яких неможливі найсучасніші навчальні практики. Ці перешкоди можна здолати лише разом.

Висновок. Таким чином, швидкі темпи інформатизації освіти визначають нові завдання щодо розвитку дистанційного навчання в УМО:

- створення порталу УМО;
- підвищення кваліфікації викладачів Університету з педагогічних технологій дистанційного навчання;
- підготовка студентів та слухачів до використання інформаційних технологій;
- модернізація єдиного освітнього інформаційного простору Університету;
- розробка електронних навчальних курсів для підтримки навчального процесу на дистанційному етапі;
- підготовка молодих викладачів до проведення педагогічного процесу з використанням дистанційних технологій;
- упровадження дистанційних технологій у заочну форму навчання;
- упровадження інноваційних технологій дистанційного навчання у підвищення кваліфікації слухачів;
- створення на базі УМО Єдиного Центру е-навчання ВНЗ ППО;
- збільшення технопарку Університету.

Сподіваємося, що стратегія подальшого розвитку дистанційного навчання в УМО НАПН України буде спрямована на закріплення досягнутих позицій, а також продовження логічного руху Університету в загальноєвропейський, світовий науковий і освітній простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дистанційне навчання в УМО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dl.cippe.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=56&Itemid=107.

2. Олійник В. В. Безперервний професійний розвиток педагога в умовах реалізації національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки

[Електронний ресурс] / В. В. Олійник. – Режим доступу : <http://www.roippo.rivne.com>.

3. Олійник В. В. Методика підготовки і проведення занять з навчального модуля «Відкрита освіта та дистанційне навчання» : метод. посіб. / В.В.Олійник, В. О. Гравіт, Л. Л. Ляхоцька [та ін.]. – К. : УМО НАПН України, 2010. – 280 с.

4. Полат Е. С., Петров А. Е. Дистанционное обучение: каким ему быть? [Електронний ресурс] / Е. С. Полат, А. Е. Петров. – Режим доступа : <http://distant.ioso.ru/library/publication/artped.htm>.

5. Положення про лабораторію методики і технологій дистанційного навчання в УМО НАПН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dl.cippe.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=50&Itemid=99

6. Теорія і практика дистанційного навчання в післядипломній освіті» : збірник тез доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. В. В. Олійника. – К. : НАПН України; Ун-т менеджменту освіти, 2012. – 56 с.

Дата надходження до редакції: 16.11.2012 р.